

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
28 листопада 2016 року,
Протокол № 5

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

29 листопада 2016 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МАКРОЕКОНОМІКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2016

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 1
2. Заплановані результати навчання	– 2
3. Програма навчальної дисципліни	– 3
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 9
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
4.2. Аудиторні заняття	– 10
4.3. Самостійна робота студентів	– 10
5. Методи навчання та контролю	– 10
6. Схема нарахування балів	– 11
7. Рекомендована література	– 11
7.1. Основна література	– 11
7.2. Допоміжна література	– 12
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа та страхування
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Макроекономіка
5. Тип дисципліни	– нормативна
6. Код дисципліни	– ППО 1.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 68
% від загального обсягу	– 56
лекційні заняття (годин)	– 34
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 34
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 52
% від загального обсягу	– 44
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 3
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 0
% від загального обсягу	– 0
лекційні заняття (годин)	– 0
% від обсягу аудиторних годин	– 0
семінарські заняття (годин)	– 0

% від обсягу аудиторних годин	– 0
самостійна робота (годин)	– 0
% від загального обсягу тижневих годин:	– 0
аудиторних занять	– 0
самостійної роботи	– 0
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 4. Економічна теорія, ЗПО 6. Основи наукових досліджень
2) супутні дисципліни	– -
3) наступні дисципліни	– ППО 3. Фінанси, ППО 4. Гроші і кредит, ППО 7. Міжнародні економічні відносини, ППВ 4.1. Казначейська система, ППВ 6.1. Макрофінансовий аналіз, ППВ 7.4. Фінанси домогосподарств, ППВ 11.3. Центральний банк і грошово-кредитна політика
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p style="text-align: center;">Загальні компетентності</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p style="text-align: center;">Спеціальні компетентності</p> <p>СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних національних фінансових систем зарубіжних країн та їх структури. СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку</p>
Результати навчання	<p>ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату макроекономіки;
1.2) описувати систему національних рахунків та її основні макроекономічні показники;
1.3) характеризувати основні закономірності економічного життя суспільства, способи вирішення базових економічних проблем в рамках економічних систем різних типів;
1.4) описувати основні макроекономічні підходи і особливості їх застосування в Україні на сучасному етапі.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст основних понять, категорій і інструментів макроекономіки;
2.2) пояснювати закономірності, причинно-наслідкові взаємозв'язки, що обумовлюють розвиток економічної системи та її складових аналізу;
2.3) описувати основи побудови, розрахунку та аналізу сучасної системи показників, характеризуючих діяльність секторів економіки на макрорівні;
2.4) характеризувати методику розрахунку показників оцінки, їх економічне значення, мету використання в макроекономіці.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) будувати на основі опису ситуацій стандартні графічні моделі;
3.2) виявляти фактори впливу на динаміку макроекономічних показників та оцінювати ступінь їх впливу;
3.3) інтерпретувати дані вітчизняної статистики про соціально-економічні явища;
3.4) визначати комплекс показників для комплексного макрофінансового аналізу;
3.5) пояснювати економічні основи поведінки домашніх господарств, функціонування виробничого та фінансового секторів, політики держави.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати у взаємозв'язку економічні явища, процеси, функціонування інститутів на макрорівні;
4.2) розраховувати та аналізувати показники валового внутрішнього продукту та інших макроекономічних показників із застосуванням сучасних економіко-математичних методів аналізу;
4.3) аналізувати макроекономічні явища і проблеми, такі як: безробіття, інфляція, циклічний розвиток економіки, проблеми економічного зростання, державного боргу та ін.;
4.4) аналізувати взаємозв'язку і мотиви рішень економічних суб'єктів в ринкової економіці.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) формувати масив статистичної інформації для аналізу економічних явищ, процесів, ефективності функціонування інститутів на макрорівні;
5.2) систематизувати критерії оцінки та показники ефективності макроекономічної політики держави;
5.3) узагальнювати практичний досвід у галузі організації і здійснення макроекономічної

політики держави.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) давати оцінку дій та заходів держави з позицій їх відповідності соціально-економічній ситуації в країні та потребам соціально-економічного розвитку;
6.2) виявляти тенденції розвитку та параметри економічної системи на середньострокову та довгострокову перспективу;
6.3) оцінювати ефективність бюджетної, податкової, інвестиційної та грошово-кредитної політики; ризики економічної діяльності держави;
6.4) оцінювати ефективність та результативність діяльності органів державного управління.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) формувати пріоритетні напрями економічної політики держави та органів місцевого самоврядування;
7.2) розробляти основи державної політики регулювання діяльності органів управління, а також підприємств, організацій, установ, громадян;
7.3) приймати науково-обґрунтовані та виважені управлінські рішення за результатами застосування статистичних та економіко-математичних методів аналізу;
7.4) здійснювати моніторинг виконання бюджетної, податкової, інвестиційної та грошово-кредитної політики держави тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Макроекономіка як наука

Макроекономіка - розділ економічної теорії. Економічна система як об'єкт макро-економічного аналізу. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Основні макроекономічні проблеми й суперечності.

Предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Методологія макроекономіки. Аналіз сукупних економічних тенденцій. Агреговані показники і функціональні взаємозв'язки між ними. Методи й принципи макроекономічних досліджень. Економічне моделювання. Екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Статичні й динамічні моделі. Ex post-аналіз в порівнянні з ex ante-аналізом. Мета та завдання макроекономіки. Макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз. Теоретичне обґрунтування економічної політики. Макроекономічне прогнозування.

Становлення та розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії: посткейнсіанська макроекономіка, неокласична макроекономіка, монетаризм. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів. Включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сутність СНР та її відмінність від системи БНГ (балансу народного господарства). Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки. Переваги та обмеження СНР. Проблеми впровадження СНР в Україні. Роль макроекономічних показників.

Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий національний доход (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Визначення кінцевої і

промислової продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Динаміка ВВП в Україні. СНР - система взаємопов'язаних показників. Співвідношення між основними показниками системи національних рахунків (СНР). Чистий національний доход (ЧНД). Чистий внутрішній продукт (ЧВП), Валовий національний наявний доход (ВННД). Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП. Темп росту й темп приросту реального ВВП. Індекс цін і дефлятор. Інфлювання та дефлювання ВВП. ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут (NEW).

Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Споживчий попит. Інвестиційний попит. Попит держави. Попит закордону. Цінові фактори, які впливають на сукупний попит: зміна процентної ставки, ефект багатства, обсяг та структура імпорту. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит. Зміни в споживчих витратах, інвестиційних витратах, державних витратах та у витратах на чистий експорт. Заплановані й фактичні витрати.

Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, які впливають на сукупну пропозицію: цінові фактори - зміна процентної ставки, зміна рівня цін; нецінові фактори - зміни цін на ресурси, продуктивності праці, правових норм. Кейнсіанська крива сукупної пропозиції. Класична крива сукупної пропозиції. Узагальнена крива сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги. "Сукупний попит - сукупна пропозиція" як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова й короткострокова рівновага. Порушення рівноваги сукупного попиту та сукупної пропозиції. Механізм відновлення рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD-AS. Парадокс ощадливості. Сучасні теорії сукупної пропозиції.

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання і заощадження. Дохід кінцевого використання і споживання. Функція споживання. Споживання як функція доходу кінцевого використання. Функція заощадження. Середня схильність до споживання й заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання і чинники, які на нього впливають. Графік функції споживання (C). Графік функції заощадження (S). Теорії споживання. Кейнсіанська та неокласична концепції споживання. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Вибір активу заощадником. Ліквідність активу. Активи вищої та нижчої цінності. Види заощаджень. Національні заощадження. Рівень заощаджень. Динаміка середньої схильності до споживання. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації національної економіки.

Інвестиції як компонент сукупних витрат. Інвестиційна функція та її графік. Роль інвестицій в економіці. Нестабільність інвестицій. Інвестиції в економіку України. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна й реальна процентна ставка. Процентна ставка і чиста прибутковість інвестицій. Автономні інвестиції.

Тема 5. Модель мультиплікатора та акселератора

Суть мультиплікаційного ефекту. Мультиплікаційні ефекти, індуквані домашніми господарствами, державою та сектором закордону. Теорема Хаавельмо.

Вплив інвестиційних змін на рівноважний ВНП у моделях „витрати-випуск” та „вилучення-ін'єкція”. Мультиплікатор інвестицій. Вплив мультиплікатора на споживання та заощадження. Простий мультиплікатор. Графік ефекту мультиплікатора. Вплив зміни сукупних витрат на номінальний та реальний ВНП. Супермультиплікатор.

Мультиплікатор в моделі AD-AS.

Рівноважний та потенційний ВНП. Рецесійний та інфляційний розрив, їх зв'язок із рівнем

зайнятості. Визначення величин рецесійного та інфляційного розривів.

Індуковані інвестиції та акселератор. Суть принципу акселерації. Зв'язок ефекту мультиплікатора та ефекту акселератора. Модель Самуельсона-Хікса.

Парадокс ощадливості. Похідні інвестиції.

Тема 6. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.

Суть макроекономічної рівноваги. Рівновага-нерівновага.

Проблема стійкості рівноваги. Забезпечення макрорівноваги. Теорія катастроф в макроекономічному аналізі. Проблема рівноваги для національної економіки. Збалансованість і стабільність на макрорівні, їх критерії. Необхідність забезпечення макроекономічної рівноваги для ефективного економічного розвитку національної економіки.

Ринок товарів та платних послуг. Модель "витрати – випуск" - кейнсіанська модель товарного ринку. Закрита економіка.

Сукупні видатки. Заплановані видатки, фактичні видатки. Графік "кейнсіанський хрест", становлення рівноваги на товарному ринку без державного втручання та з ним. Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Модель "вилучення - ін'єкції". Мультиплікатор видатків. Графік Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг - крива IS. Фактори, які впливають на переміщення кривої IS.

Ринок грошей та цінних паперів. Пропозиція грошей. Попит на гроші. Мотиви попиту на гроші: операційний, спекулятивний, обачливості. Ліквідна пастка. Інвестиційна пастка. Умови рівноваги на ринку грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних товарів - крива LM. Фактори, які впливають на переміщення кривої LM.

Ринок робочої сили. Пропозиція робочої сили. Попит на робочу силу. Умови рівноваги на ринку робочої сили. Реальна та номінальна заробітна плата.

Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM - як аналітичний засіб макроекономічної політики. Аналіз руху по кривих та переміщення кривих в моделі IS-LM. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної й фіскальної політики. Застосування моделі IS-LM для аналізу економіки України.

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в змішаній економіці. Обмеженість ринку та ринкових регуляторів. Економічні функції держави. Суть державного регулювання. Межі втручання держави в ринковий механізм.

Класична теорія як теоретична база державного невтручання в економіку. Суть класичної теорії. Механізм ринкового саморегулювання за класичною теорією. Роль цін та зарплати в ринковому саморегулюванні. Роль конкуренції в саморегулюванні економіки. Роль процентних ставок.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Кейнсіанство: суть та основні положення теорії. Недостатність ринкового механізму для забезпечення ефективного регулювання економіки. Сукупний попит як об'єкт державного впливу. Концепція „ефективного попиту”. Методи стимулювання сукупного попиту. Роль фіскальних методів.

Альтернативні теорії макроекономічного регулювання. Втрата ефективності кейнсіанських методів регулювання економіки в 70-х роках ХХ століття. Виникнення альтернативних теорій регулювання економіки. Монетаризм: повернення до класичних засад регулювання економіки. Роль грошово-кредитної політики. Погляд монетаристів на фіскальну політику: „ефект витіснення”.

Теорія економіки пропозиції. Перенесення акцентів з управління попитом на стимулювання сукупної пропозиції, зростання виробництва та зайнятості. Вплив податків на пропозицію. Обґрунтування необхідності зниження податкового тиску. Проблема подолання бюджетного дефіциту.

Теорія раціональних очікувань. Поведінка економічних суб'єктів в умовах інфляції. Порівняння теорії адаптивних очікувань з теорією раціональних очікувань. Здатність економічних суб'єктів до саморегулювання. Роль зарплати та цін. Роль інфляції. Недоліки теорії раціональних очікувань.

Основи теорії макроекономічної політики. Суть макроекономічної політики. Стабілізаційна

політика. Політика економічного зростання. Макроекономічна політика як структурована система: монетарна та фіскальна складові. Функціональні складові макроекономічної політики. Цілі та засоби макроекономічної політики. Умови застосування макроекономічної політики. Лаги макроекономічної політики. Неточність прогнозування. Очікування агентів приватного сектора. Політична кон'юнктура. „Магічний чотирикутник” макроекономічної політики.

Теорія суспільного вибору як основа обґрунтування взаємозалежності економічних та політичних явищ. Суть теорії суспільного вибору. Взаємозалежність економічних та політичних явищ. Принцип раціональної економічної поведінки при прийнятті економіко-політичних рішень. Принципи раціональної економічної поведінки державного діяча. Лоббі. Політична рента. Групи тиску та раціональне ігнорування. Роль держави в регулюванні процесів суспільного вибору.

Ефективність економічної політики. Особливості зіставлення затрат і результатів для держави та для приватного сектора. Закон А.Вагнера. Ефективність В.Парето.

Основні напрямки макроекономічної політики в Україні.

Тема 8. Фіскальна політика у макроекономічному регулюванні

Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Прямі й непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Принципи ефективного оподаткування.

Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча й стримуюча фіскальна політика. Модель впливу державних витрат та податків на сукупний обсяг виробництва. Мультиплікатор державних витрат і податковий мультиплікатор. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Прогресивна шкала оподаткування. Соціальні трансферти. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделей “сукупний попит - сукупна пропозиція”, “витрати-випуск”, “AD-AS”. Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції.

Фіскальна політика й державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань, на державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Державне бюджетне обмеження. Циклічний та структурний дефіцити бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Емісійне й боргове фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Боргові свопи. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення. Фіскальна політика в Україні: основні напрями й протиріччя.

Тема 9. Монетарна політика у макроекономічному регулюванні

Основні характеристики грошового ринку. Грошова маса та її структура. Грошові агрегати. Грошова база. Депозити. Грошові резерви. Норматив мінімальних резервів. Грошовий (депозитний) мультиплікатор. Попит на гроші за кейнсіанською, класичною, монетаристською теоріями. Модель Баумоля-Тобіна. Рівняння Фішера. Кембріджське рівняння. Попит на гроші. Графік MD. Пропозиція грошей. Графік MS. Рівновага на грошовому ринку. Модель MD-MS. Зміщення кривих MD та MS, їх вплив на рівновагу грошового ринку.

Механізм створення грошей в банківській системі. Мультиплікація банківських депозитів і предметів. Небанківські фінансові й кредитні установи як суб'єкти грошово-кредитної системи. Центральний банк та його роль у здійсненні грошово-кредитної політики. Функції НБУ. Емісійна політика держави. Рівень монетаризації ВВП.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші й фактори, що його визначають. Модель попиту на гроші Баумоля-Тобіна (Baumol-Tobin). Механізм функціонування грошового ринку.

Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Операції центрального (національного) банку і грошова база. Інструменти центрального банку: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей

банками. Вплив монетарної політики на економіку: політика “дорогих” та “дешевих” грошей. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Суть монетарної політики. Дискреційна і недискреційна монетарна політика. Стратегії монетарної політики. Таргетування як стратегія монетарної політики. Правила проведення монетарної політики. Проблема ефективності монетарної політики. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. Координація монетарної та фіскальної політики у моделі IS-LM. НБУ й монетарна політика в Україні.

Заходи щодо стабілізації монетарної системи в трансформаційних економіках. Проблема довіри до грошей і монетарної політики.

Тема 10. Інфляція та антиінфляційне регулювання

Інфляція як макроекономічне явище. Розрахунок темпу інфляції. Класифікація інфляції: за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами виникнення.

Інфляції попиту на основі моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Передчасна й чиста інфляція попиту. Інфляційний розрив. Інфляція витрат (пропозиції) на основі моделі AD-AS. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Інфляційна спіраль.

Теоретичні підходи до пояснення причин інфляції. Кейнсіанський і класичний погляди на інфляцію.

Зарплата, безробіття та інфляція. Крива Філіпса і її сучасна інтерпретація. Монетаристське пояснення причин інфляції. Соціально-економічні наслідки передбачуваної та непередбачуваної інфляції. Інфляційний податок і сеньйораж. Крива Лаффера для інфляційного податку. Інфляція та динаміка реальної процентної ставки. Принцип Фішера. Антиінфляційна політика держави і її роль у стабілізації економіки. Коефіцієнт дезінфляції.

Особливості антиінфляційного регулювання в трансформаційних економіках. Інфляційні процеси в Україні: причини, наслідки й засоби стримування.

Тема 11. Безробіття та політика зайнятості

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне й циклічне. Фактичний та природний рівень безробіття і фактори, що його визначають. Розрахунок змін в обсягах ВВП під впливом відхилень безробіття від природного рівня.

Кейнсіанське пояснення безробіття. Розрив безробіття як результат неефективного попиту. Неокласичні пояснення причин безробіття. Рекомендації щодо подолання безробіття з точки зору різних теоретичних концепцій. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива Оукена.

Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Політика попиту та політика пропозиції у регулюванні ринку праці: переваги й ефективність.

Соціальний захист безробітних. Макроекономічні засади політики зайнятості. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

Тема 12. Держава у функціонуванні відкритої економіки

Механізм зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Іноземне інвестування. Порівняльна та абсолютна перевага.

Платіжний баланс. Типові компоненти платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу та їх взаємозв'язок. Платіжний баланс України. Валютний курс. Реальний і номінальний валютні курси. Вплив інфляції на номінальний валютний курс. Види валютних курсів. Попит та пропозиція валюти. Міжнародні системи валютних курсів: Бреттон-Вудська і Ямайська. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом. Розрахунок ВВП у відкритій економіці.

Міжнародний потік товарів та капіталів. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Вплив чистого експорту на ВВП. Вплив обмінного курсу на чистий експорт. Мультиплікатор зовнішньої торгівлі. Гранична схильність до імпорту. Модель Мандела-Флемінга для відкритої економіки. Модель IS-LM для відкритої економіки при плаваючому валютному курсі. Крива IS. Особливості кривої LM у

системі координат дохід - процентна ставка та дохід - обмінний курс.

Рівновага моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики. Модель IS-LM для відкритої економіки при фіксованому валютному курсі. Рівновага, моделі IS-LM і вплив на неї грошової, фіскальної та зовнішньоекономічної політики. Порівняльний аналіз макроекономічної політики при фіксованому й плаваючому обмінних курсах. Висновки моделі Мандела-Флемінга.

Тема 13. Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання

Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Циклічні коливання та їх види. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: проциклічні, антициклічні, ациклічні. Макроекономічний аналіз циклічних коливань.

Циклічність, інфляція й безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська й неокласична теорія економічних циклів. Застосування моделей AD-AS і IS-LM для аналізу циклічних коливань. Концепція реальних економічних циклів Д. Кюдланла та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М. І. Туган-Барановського. Адаптація економіки до циклічних коливань.

Державне антициклічне регулювання. Особливості економічного циклу в Україні. Макроекономічна динаміка.

Тема 14. Економічне зростання та економічний розвиток

Сутність економічного зростання. Передумови й характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел економічного зростання. Науково-технічний прогрес. Джерела зростання економіки України. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Економічне зростання на основі моделі AD-AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. Стаціонарний стан. "Золоте" правило нагромадження капіталу. Теорії розвитку: порівняльний аналіз.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Макроекономіка як наука	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
2.	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
3.	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
4.	Споживання, заощадження та інвестиції	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
5.	Модель мультиплікатора та акселератора	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
6.	Рівновага національного ринку у моделі IS-LM.	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
7.	Держава в системі макроекономічного регулювання	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
8.	Фіскальна політика в макроекономічному регулюванні	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
9.	Монетарна політика в макроекономічному регулюванні	12	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
10.	Інфляція та антиінфляційна політика	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
11.	Безробіття та політика зайнятості	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
12.	Держава у функціонуванні відкритої економіки	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
13.	Циклічні коливання економіки та антициклічне регулювання	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
14.	Економічне зростання та економічний розвиток	8	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	–
	Всього годин:	120	34	34	–	–	52	–	–	–	–	–	–

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі наукової роботи та реферату.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

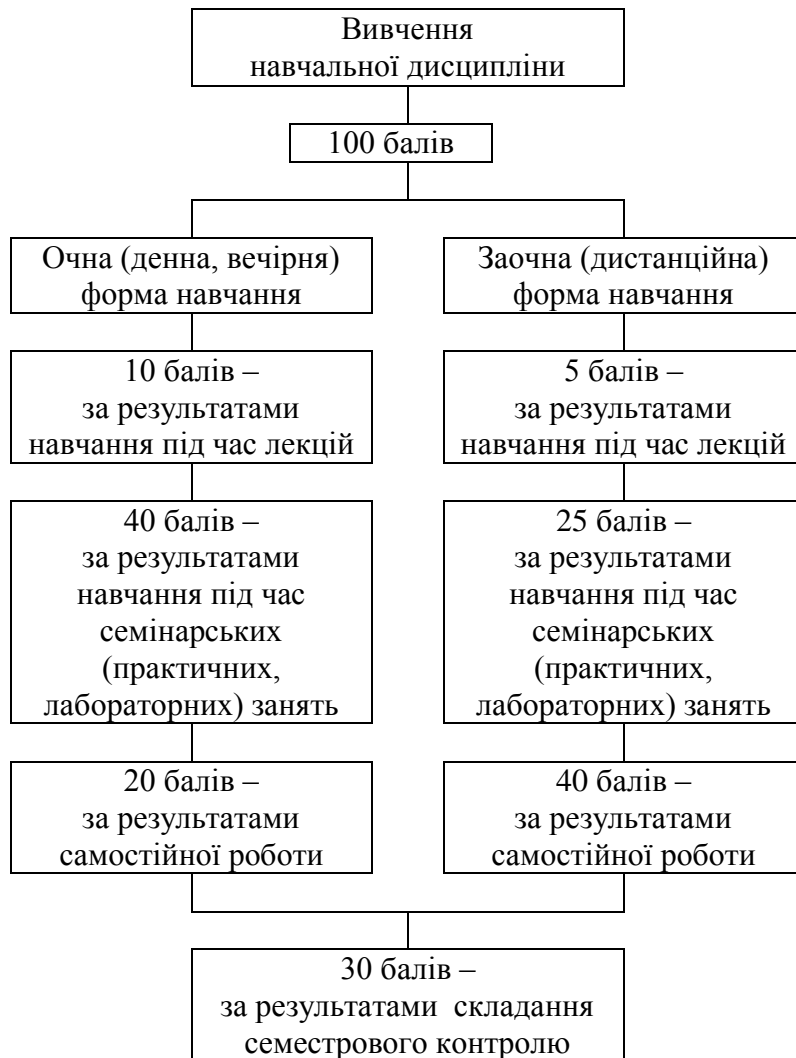
5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену з використанням тестових технологій.

Структура екзаменаційного білету включає два теоретичних питання, п'ять тестових завдань та задачу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: підручник для студ. вищ. навч. закл.; 4-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 743 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 442 с.
3. Білецька Л. В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 652 с.
4. Гавриш В. П. Основи макроекономічної теорії: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2011. 253 с.
5. Гавриш В.П. Макроекономіка. Основні моделі та залежності: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХДУ, 2003. 237 с.
6. Гронтковська Г.Е., Косік А. Ф. Макроекономіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2010. 672с.
7. Данилович-Кропівницька М. Л., Стецюк П. І., Тивончук І. О. Макроекономіка: навч.

- посіб.; уклад. М. Л. Данилович-Кропівницька. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. 292 с.
8. Дзюбик С. Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії: навч. посібник. для студ. вищ. навч. закл. Київ.: «Знання», 2006. 481 с.
 9. Максименко І. А. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка: навч. посіб. для самост. підготов. до держ. екзамену з екон. теорії.; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Чернівці : Прут, 2011.- 404 с.
 10. Круш П.В., Тульчинська С.О. Макроекономіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 400 с.
 11. Кузик О. Р. Макроекономіка: навч. посіб. Львів: «Інтелект-Захід», 2007. 168 с.
 12. Макроекономіка: навч. посіб. за заг. ред. проф. М. І. Макаренка. К.: ЦУЛ, 2014. 216 с.
 13. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2001. 616 с.
 14. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2014. 416 с.
 15. Федоренко В. Г. Політична економія: підручник. К.: Алерта, 2015. 487 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Бодрова Д.В. Інституціональні аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. № 5 С. 163-166.
2. Варналій З. Фіскальна політика та її вплив на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. № 5. С. 28-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2018_5_4
3. Диба М. І., Гернего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 7. С. 50-63.
4. Дуліба Є. Фіскальна політика України в контексті реалізації фіскальної функції держави. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2018. Vol. 5, Iss. 3. С. 68-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2018_5_3_11
5. Дулік Т. О., Павлова К. І. Фіскальна політика в Україні в сучасних умовах та засоби її проведення. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 1. С. 173-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2019_1_26
6. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.1. Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000 864 с.
7. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.2. Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. 848 с.
8. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.3. Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. 952 с.
9. Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Сучасна економіка: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. С. Єщенко, Київ.: «Вища школа», 2005. 325 с.
10. Жеребило І. В., Колодій С. К. Методи та інструменти державного регулювання доходів населення: теоретичний аспект. *Регіональна економіка*. 2018. № 4. С. 85-93.
11. Корсікова Н.М. Макроекономіка: навч.посібник. для студ. вищ. навч. закл. Львів: «Магнолія-2006», 2010 240 с.
12. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. №1.
13. Крупка М.І., Островерх П. І., Реверчук С. К. Основи економічної теорії: підручник. К.: Атіка, 2001. 344 с.
14. Кулішов В. В. Макроекономіка: Основи теорії і практикум: навч.посібник. Львів: «Магнолія Плюс», 2005. 256 с.
15. Мацелюх Н. П. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії; Нац. ун-т держ. податкової служби України. К. : Центр учб. літ., 2015. 324 с.
16. Слатвінська М. О. Фіскальна політика: дискусійність наукових поглядів. *Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки*. 2018. № 1. С. 53-61. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2018_1_9

17. Сова О.Ю. Проблема дефіцитності державного бюджету і шляхи її розв'язання. *Фінанси України*. 2017. №5. С.22-28.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Розробники робочої програми:

Викладачі дисципліни:

– доцент кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів, кандидат економічних наук, доцент

_____ Д. А. Арзянцева

– старший викладач кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів.

_____ Т.А. Самарічева

12 жовтня 2016 року

Схвалено кафедрою менеджменту, економічної теорії та фінансів
18 жовтня 2016 року, протокол №3.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

19 жовтня 2016 року

Декан факультету управління та економіки

_____ І. Б. Ковтун

22 листопада 2016 року

Погоджено методичною радою університету 24 лютого 2016 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ В.Т.Савицький

25 листопада 2016 року

Обліковий обсяг робочої програми – 0,92 ум.др.арк.

Оновлення робочої програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук.

_____ Т. А. Самарічева

27 жовтня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

27 жовтня 2020 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ В. П. Синчак

27 жовтня 2020 року

Обліковий обсяг оновлення робочої програми – 0,01 ум. др. арк.